

KRÓNIKA

NEMES NAGY JÓZSEF 70 éves

2018 júniusában töltötte be 70. életévét NEMES NAGY JÓZSEF regionalista, társadalomföldrajzos, az Eötvös Loránd Tudományegyetem egyetemi tanára, majd professzor emeritusza, a Magyar Tudományos Akadémia doktora. Fő kutatási területei a regionális fejlődés vizsgálata, a regionális elemzés módszerei és modelljei, valamint a társadalmi térelmélet. Eredményeit közel 250, széles körben ismert és elismert tudományos közleményben és könyvben tette közzé. A kutatás mellett oktatói tevékenysége is kiemelkedő. Több évtizede vesz részt az ELTE földrajztanár- és geográfusképzésében. Alapító törzstagként a Földtudományi Doktori Iskola munkájában napjainkig aktív. Iskolateremtő személyiség, huszonegy tanítványa szerzett doktori fokozatot, közülük ma már többen az ELTE és a társ egyetemek vezető oktatói. Az egyetemi közéletben tanszék- és tanszékcsoportvezetőként, dékánhelyettesként, doktori program és iskola vezetőjeként, valamint számos kari, egyetemi bizottság és tanács tagjaként vett részt. Egyik meghatározó szereplője volt a Földrajz- és Földtudományi Intézet megalakításának. Az ELTE geográfus szaknak indulása óta szakfelelőse volt, a regionális elemző szakiránynak pedig megalapítója. A tudományos közéletben többek között akadémiai bizottság, tudományos társaság tisztségviselőjeként, folyóiratok szerkesztőjeként tevékenykedett és jelenleg is tevékenykedik. Sokoldalú munkásságát több díjjal, kitüntetéssel is elismerték: Pro Regio-díj, Széchenyi Professzori Ösztöndíj, Kolozsvári Babeş–Bolyai Egyetem Honoris Causa Professzori címe, ELTE Pro Universitate Emlékérem Arany fokozata, Országos Tudományos Diákköri Tanács Mestertanár Aranyérme, Magyar Regionális Tudományi Társaság Regionális Tudományért díja.

De a fenti eredmények számbavételen túl NEMES NAGY JÓZSEF munkássága talán kvalitatív módon is érzékeltethető. Akinek lehetősége adódik személyes kapcsolatra, sok szakmai gondolatot, tanácsot kaphat tőle, akár még közös ebédek vagy kávézások keretében is. Szófordulatai közt olyanokat találhatunk, mint „aki dolgozik, az boldogul”, „a kritika a semmittevés ideológiája”, vagy a „lágymányosi jeles”. Az ebéd közbeni „mélyinterjúk” során könnyen terelődik át a téma a regionális tudomány és a területfejlesztés hogylétéről például a darás mácsik börgögetésének tilalmára (így jelezte a nagymama Vas megyében, hogy nem illik turkálni az amúgy sóval és savanyú uborkával fogyasztott grízés tésztát) vagy a focimeccsek eredményeire. Kedvenc ételei, a túrós tészta, a pörkölt vagy a menzán gyakorta választott „bácskai rizses rizs” (értsd: rizses hús alig néhány szem hússal) is jelzik, hogy a szakmai elismertség nem változtatott a személyiségén és most is csak a számok okán „hetvenkedik”. A profilalkotó hallgatói kérdőívészés ugyan elmaradt, de pár információ kering a folyosókon róla, és ezt fenntartásokkal közöljük: szereti a táblázatokat, a „Számmissztikai Tanszék” tanára, illetve olyan tipikus kedvesprofesszor. Az „útelemzés” és a különböző korszakolások eredményeként pedig annyit tudunk még megállapítani, hogy az oktatási és tudományos pálya újabb szakaszába lépett, és így az (esetleg) felszabaduló idejét immár három unokájának szentelheti.

Boldog születésnapot kívánunk magunk, valamint különböző külső és belső tereinek tagjai nevében!

JAKOBI ÁKOS
– LŐCSEI HAJNALKA – SZABÓ PÁL

BALÁZS DÉNESNÉ SPRINCZ VILMA (1927–2018)

2018. március 25-én, életének 91. évében elhunyt a Sashalmon 1927. augusztus 20-án született SPRINCZ VILMA, az egyik legnagyobb magyar világtudós, a Magyar Földrajzi Múzeum alapítójának, BALÁZS DÉNESnek a felesége. SPRINCZ VILMA egy életen át nemcsak számtalan nehézséget vállaló megértő társa, hanem mindenben – köztük a bürokráciával való szakadatlan harcaiban, könyveinek és közleményeinek megjelentetésében, valamint a múzeumalapítás megvalósításában – segítőtje és támogatója volt a neves kutatónak. Önzetlenül, hű társként segítette férje utazásait és kutatómunkáját, majd ápolta súlyos betegsége alatt, s földrajztudós férje sajnálatosan korai halálát követően szeretettel és féltő gondnal őrizte emlékét.

Amikor BALÁZS DÉNES az anyagi biztonságot nyújtó minisztériumi tisztviselői munkát felhagyva elindult egy nagyon bizonytalan, göröngyös úton, mely rengeteg megpróbáltatással és veszéllyel járt, döntésének meghozatalában nagy segítséget jelentett felesége önzetlen támogatása. Az ötvenes években közös munkahelyükön, az Élelmiszeripari Minisztériumban ismerték meg egymást, és a természetjárás, a kirándulások, majd a barlangok bejárása során mélyült el kapcsolatuk. Barlangkutatókhoz méltón házasságukat 1966. július 25-én az égerszögi Szabadság-barlangban, égő karbidlámpák vibráló fényénél kötötték meg. SPRINCZ VILMA vállalta egy rendkívüli ember mellett azt a hitvesi sorsot, amely férje számára a legfőbb erőforrás volt. A tudós maga így írt erről: „...Ettől a naptól kezdve kutatásaimnak, expedícióimnak volt egy láthatatlan résztvevője, névtelen kísérője: odahaza a feleségem. Kisebb európai utakra együtt mentünk, de a férfi erejét is próbára tevő, távoli földrészekre vezető utazásaimon az ő fizikumának gyengének bizonyult volna. Lélekben azonban mindig úgy éreztem, hogy mellettem van, és ez a tudat megnövelte saját erőmet”. Felesége is feladta minisztériumi állását, hogy mindenben segíthesse férje hivatását, vállalva többek között az utazásait előkészítő levelezések, az egész földgolyót behálózó utazásokról írt 27 könyv, illetve a megjelentetett több száz tudományos és ismeretterjesztő cikk, tanulmány kéziratának gépelését, korrektúrázását. Nagy lelki erő kellett annak elviseléséhez is, hogy – különösen az első utak során – férjéről hosszú időn át gyakran alig kapott hírt.

BALÁZS DÉNES lelkesen kutatta a korábban a távolban járt magyarok nyomait, illetve gyűjtötte hazahozott relikviákat is. Úgy gondolta, hogy az összegyűjtött anyagot legjobb lenne valamilyen szervezett formában bemutatni. Felesége az első pillanattól kezdve kitartóan és önzetlenül támogatta a terv megvalósítását. Sokéves munkájuknak köszönhetően nyílt meg Érd egyik legszebb épületében, az 1840-es években épült Wimpffen-kúriában 1983 októberében a hazai geográfia tudománytörténeti értékeit őrző, gyűjtő és a nagyközönségnek bemutató első állandó kiállítás, majd az intézmény 1988-ban Magyar Földrajzi Múzeum néven megkapta a múzeumi besorolást. Udvarán magyar utazók szobrai sorakoznak; megérdemelten kapott itt helyet a múzeumalapító szobra is. A múzeum – napjainkra megújult – állandó kiállításaiából a *Magyar utazók, földrajzi felfedezők és A Kárpát-medence tudományos feltárói* a világtudós irányításával, az ő elképzeléseit követve készült el, míg az ő páratlan, öt kontinensre kiterjedő életművét bemutató, annak méltó emléket állító *3276 expedíciós nap – Balázs Dénes, a múzeumalapító geográfus újraolvasva* című emlékkiállítás létrehozásában sokat segített most elhunyt özvegye.

BALÁZS DÉNES 1994. október 25-i temetésén JAKUCS LÁSZLÓ búcsúztatójában így emlékezett: „...*És mindezt lényegében pénz nélkül csináltad, szinte öreg koldusdiák módra egy csodálatos asszonytárs önzetlen segítségével, támogató erejével, szeretetével és mindent megértő áldozataival megerősítve... Egész életedben ember-telen nélkülözéseket és lemondásokat vállaltatok magatokra Vilmával, hogy előreléphess egy-egy tudományos probléma megértésében és másokkal való megértésében*”. Most, amikor örökre

búcsúzunk egy önfeláldozó, kiváló asszonytól, akkor ne felejtjük el, hogy a nagy tudós hű társa nélkül nem jelenhettek volna meg könyvei, valamint nemzetközi rangú tudományos publikációi, és nem lenne tudományunknak múzeuma. Emléket ezért Érd városa és a Földrajzi Múzeum mellett az egész földrajzos szakmai közösség megőrzi!

Korábbi írások és megemlékezések alapján összeállította:

HORVÁTH GERGELY

Személyi kitüntetés

Id. LÓCZY LAJOST mind a földrajz, mind a földtan művelői tudományáguk egyik legjelentősebb tudósának tartják, ezért nem véletlen, hogy nemcsak a mi Társaságunk, hanem „idősebb testvérünk”, a Magyarhoni Földtani Társulat is alapított egy Lóczy Lajosról elnevezett kitüntetést. Ez utóbbit, a bronzból készült díszes Lóczy-emlékplakettet a Földtani Társulat idén

HORVÁTH GERGELY főiskolai tanárnak ítélte oda kiemelkedő földtudományi oktatási és közművelődési tevékenységéért, különösen a ProGEO Egyesület hazai és nemzetközi szervezetében végzett tevékenységéért, illetve a Társulat ProGEO Földtudományi Természetvédelmi Szakosztályában sok éven át tartó elnöki munkájának elismeréséért. Gratulálunk a jeles kitüntetéshez!

Nemzetközi Akadémiai tagság

A European Academy of Sciences and Arts (EASA) Szenátusa 2018. július 6-i ülésén teljes jogú rendes taggá választotta DAVID LÓRÁNT DÉNEST, a Magyar Földrajzi Társaság főtitkárát, aki az V. Társadalomtudományok,

Jog és Közgazdaságtan Osztály tagja lett. Az EASA több mint 2000 tudóst és szakembert, köztük 34 Nobel-díjas kiválóságot tud tagjai sorában. Ezúton gratulálunk Társaságunk főtitkárának!

Jubileumi születésnapjuk alkalmából ezúton köszöntjük kollégáinkat

BORA GYULA 90 éves
GŐZ LAJOS 90 éves
PÉTERVÁRI LÁSZLÓ 85 éves
FODOR ISTVÁN 80 éves
PAPP-VÁRY ÁRPÁD 80 éves

POPOVICS TIBOR MIKLÓS 80 éves
EKE PÁLNÉ ZAMÁRDI ILONA 75 éves
HEGEDŰS ERNŐ 75 éves
JUHÁSZ ÁGOSTON 75 éves
KERÉNYI ATTILA 75 éves